

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — inserati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati petič vrst & Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Blumova vlada v krizi:

Odločitev bo padla jutri

Ker se radikalni socialisti upirajo proti novim finančnim pooblastilom vladi, ni izključeno, da bo izbruhnila nova kriza Blumove vlade, ki naj bi ji sledila vlada narodne koncentracije

Pariz, 1. aprila. d. Ministrski predsednik Blum se je odločil, da odloži predložitev finančnih načrtov za 24 ur. Zato bo seja vlade, ki je bila napovedana že za večeraj, šele jutri popoldne, ko bo predložil nameravane predloge svojim tovarišem. Po seji bodo izročeni v nadaljnje postopanje poslanski zbornici in senatu. Vlada bo zahtevala v teh predlogih nova pooblastila za finančne operacije. Zaradi odpora radikalnih socialistov se bo nadaljnja usoda Blumove vlade odločila jutri popoldne, če ne že dopoldne. Kakor se je slišalo, je Blum zahteval od poslanske zbornice naj odloži razpravo o finančnih načrtih do prihodnjega torka. V tem primeru se bo finančni odbor poslanske zbornice bavil z njegovimi načrti v pone- deljke popoldne. Notranji politični položaj se je v zadnjih dneh znova poostriil in

ni izključena nova kriza vlade, ker nasprotujejo radikalni socialisti vsakom novim pooblastilom vladi, tem bolj, ker so njih nedavno socialisti sami odklonili Chau- tempsovi vladi. Pojavljajo se mnoga pri- zadevanja, da bi se v sedanjih zunanje- političnih razmerah sestavila vlada naro- dne koncentracije.

Cilji francoskega propagandnega ministrstva

Pariz, 1. aprila. AA. Francoski minister za propagando Frossard je imel sredi po- radiu govor, v katerem je razložil cilje in načrte novega propagandnega ministrstva. Poudaril je, da Francozi ne žele nikake križarske vojne, ker je francoska demokra- cija zvesta načelom svobode in se za no- beno ceno ne misli vmešavati v notranje

življenje drugih držav, ker spoštuje reži- me, ki so si jih izbrale. Novo propagandno ministrstvo bo skrbelo predvsem za pra- vilno obveščanje Francozov samih. Namen novega ministrstva je, pokazati vsemu sve- tu pravi obraz Francije.

Flandin o nalogah Francije

Pariz, 1. aprila. w. Gospodarski napre- dek Nemčije po prevzemu oblasti narodno socialistične stranke je dal bivšemu min- istrstvu Flandinu povod za daljši go- vor po radiu, v katerem je predvsem na- glasil, da more samo delo spraviti narod zopet na noge. Flandin je pozival vse, naj mislijo z zdravim človeškim razumom in naj opustijo vsa strankarsko-politična ro- varjenja ter gledajo svet kakršen je. Bivši min. predsednik je nato obrazložil

položaj v Franciji spriču želje vsakogar, da bi izdal čim več denarja in spriču nuj- ne potrebe države, da bi imela čim več de- narja za zagotovitev varnosti. Flandin je nato pokazal na Nemčijo kot zgled in opo- zoril na dejstvo, da je tamkaj število brez- poselnih v zadnjih petih letih padlo od 7 milijonov na pol milijona ljudi. Sklepi, ki jih mora Francija storiti, so edino te, da se je treba kočno resno in temeljito lotiti dela.

Chamberlain priprav- lja preosnovo vlade

Rim, 1. aprila. o. Po informacijah iz Lon- dona se Chamberlain pripravlja na rekon- strukcijo svoje vlade v tem smislu, da bi ustanovil splošni narodni režim. Glede na možnost širše koncentracije v Franciji se je tudi Chamberlain odločil opreti se na širše plasti naroda in pritegniti k sodelo- vanju v vladi vidnejše osebnosti iz angle- ške opozicije. V vladi naj bi v prvi vrsti sodeloval Churchill, ki je znan opozicio- nalec. Istočasna ustanovitev nacionalnih vlad v Franciji in Angliji naj bi do največ- je mere pomirjevalno učinkovala tudi na vso evropsko javnost.

Politični obzornik

Edinstvo, edinstvo!

Bivši minister Juraj Demetrovič je na- pisal pod naslovom »Ne svobodna Hrvat- ska, ne federacija, nego edinstvo!« uvaževanja vredne članke, čigar glavne misli bo- do živo zanimale tudi našo javnost. Ko je zavrnil s primerno odločnostjo pisanje »po- kvarjenjaka starega« »Obzora« o nacional- ni koncentraciji in navedel najznačilnejše odstavke iz spomenice predsednika Jugo- slovenskega odbora dr. Ante Trumbića francoski vladi 13. marca 1916., izvaja De- metrovič:

»Danes v najnovejših razmerah ne po- zabimo na značilne besede, ki jih je izrekel v belgijskem parlamentu 16. marca t. l. minister zunanjih del Spaak: »Nauk, ki iz- haja iz avstrijskega problema, ni po mo- jem mnenju nauk iz zunanje politike, mar- več je to predvsem nauk iz notranje poli- tike. Gorje malim narodom, raz- cepljenim in razedinjenim! Ne- sreča Avstrije se ni začela ob koncu vojne. Usodni udarec za njeno vladno in njeno neodvisnost je bil iz- vršen v tistih mračnih dneh me- seca februarja leta 1934., ko je kancelar dr. Dollfuss ekraziral socialno demokracijo in poglaval več kakor 40% naroda v ilegal- no opozicijo. Za mene je nauk teh dogodkov v tem, da moramo v svojih in- timnih mislih priznati, da nam je tre- ba živeti v edinstvu in zakonitosti in da moramo ostati ujedinjeni vzpričo današnjih težkih časov... Med- narodna situacija in potreba nacionalne koncentracije v zvezi z njo — to je fran- coska skrb z ozirom na probleme današnji- ce. Pa nimamo-li potem v naših razmerah, a v sedanjih težkih časih, ki jih preživlja ves svet, še več pravice mi, jugoslovenski nacionalisti, da zahtevamo nacionalno kon- centracijo v interesu konsolidacije in v cilju ustvaritve edinstva naših nacionalnih sil? Ali ni dolžnost tudi onih, ki zahte- vajo rešitev hrvatskega vprašanja, da brat- sko vstopijo v skupno kolo s ciljem resnič- nega izmirjenja, da ne bomo — kakor je poudarjal minister Spaak — majhen narod razcepljen in razedinjen v sedaj nastalih resnih časih?«

Pogubonosnim časom nasproti

Bivši minister dr. Hinko Krizman, ki je bil svoje dni samostojni demokrat, sedaj pa je med prvaki seljaško-demokratske ko- alicije, je napisal v »Narodnem kolu« čla- nek, v katerem pravi med drugim: »Vsa bodočnost je neizvestna in negotova. Goto- vo je samo to, da gremo pogubonosnim časom nasproti, v katerih bodo morali vsi narodi polagati težak izpit svoje sposob- nosti, svoje zrelosti in svoje moči za samo- stojno življenje. Težko onim, ki ne razu- mejo nevarnosti svojega položaja, živega smisla svoje zgodovine in ne bodo našli jamstev svoje bodočnosti. Naša narodna skupnost, v kateri žive na izpostavljenem mestu po usodi med pobožnimi Hrvati, Srbi in Slovenci, more vse to najti samo v notranjem ravnotežju in izenačenju vseh moči za obrambo in zagiranje tako po- sebni, kakor skupnih vrednosti. To nas uči prošlost in v tem je tudi naša usoda ne glede na to, ali se bodo mednarodni ra- čuni izravnavali potom miru ali vojne.« — Mišljenje dr. Krizmana je gotovo pravilno. Ako kdaj, danes je potrebno, da se srčne- ro vsi rodoljubi, ki jim je pri srcu obstoj in bodočnost naše države, v močno enoto, ki edina lahko kljubuje vsem nevarnostim!

Sprileži se bodo...

Klerikalna »Istina«, ki izhaja na Sušaku, piše: »Mi smo svoječasno ostro napadali Sokola, ki je v postnem času prijel ples- ne zabave. To je bilo v tistem času, ko je 90 odstotkov sedanjih suških Hrvatov kazalo režimom figo v žepu. A danes ti čudni »Hrvati« prirejajo sredi posta za- bave s plesom, žalec s tem vse, kar je ka- toliško. Delajo ono isto, kar so delali prej oni, ki jim je smrdelo vse, kar je katoli- ško in hrvatsko. Vrh vse kar je katoli- ško in hrvatski savez, ki so ga pomagali izgraditi katoliški Hrvati, ki so bili najmoč- nejši in najposobnejši za vsako koristno akcijo. Istočasno čujemo, da je to isto pri- redila tudi v Cerniku »Seljaška sloga«. Bravo, samo tako naprej, tako zvani — Hrv- ti! Toda naj vedo, da so s takim postopa- njem nahujskali proti sebi vse poštene Hr- vate. Naj jih je sram, da jim je edini rezul- tat dela — ples in to v postu. Mi Hrvati katoliški smo imeli proti sebi mnogo moč- nejše, bolj organizirane in inteligentnejše nasprotnike, pa se jim ni posrečilo, pa se bomo sedaj še sprileži tudi s slabo organi- ziranimi, neukimi in zagreženimi nazovi- Hrvati.« — To je napoved vojne hrvatskih klerikalcev dr. Mačkoveku hrvatskemu na- rodnomu pokretu! To bo zanimiv prizor!

Borzna poročila.

Curth, 1. aprila. Beograd 10, Pariz 13.35, London 21.655, Newyork 436.25, Bruselj 73.71, Milan 22.96, Amsterdam 241.45, Ber- lin 175.10, Dunaj nejasno, Praga 15.235.

Avstrijske manjšine in plebiscit

Pozivi voditeljev koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov

Dunaj, 1. aprila. d. Zaupnik gradiščan- skih Hrvatov dr. Lovro Karal je objavil v »Hrvatski novinah« poziv svojim roja- kom, naj 10. aprila glasujejo za združitev Avstrije z Nemčijo.

Prav tako sta v »Koroškem Slovincu« objavila dr. Franc Petek in dr. Joško Tis- chler za slovenske organizacije na Koroškem poziv, v katerem pravita med drugim: »Na- rodni socializem Adolfa Hitlerja proglaš- a narodnost za božjo stvar in smatra nezve- stobo ali protivnost narodu, v katerem je kdo rojen, za protinaravno in zato sramot- no. Narodni socializem poziva vsakogar k dejavni službi v narodni družini in v narod- nem občestvu. Kakor veljajo ta načela za Nemce in nemški narod, veljajo po izja- vah voditeljev velike Nemčije v isti meri tudi za narodne manjšine. Mi koroški Slo- venci želimo v deželi političnega pomirje- nja, kulturnega in gospodarskega napred- ka, ki se nam obeta v novi veliki državi. Nacionalna nemška država s pojmovanjem narodnosti, kakor ga je začrtal sam vodja nemškega naroda in rajha Adolf Hitler, mora nujno spoštovati tudi drugo nara- dnost. To medsebojno spoštovanje terjajo tudi obojestranski državni interesi. Nemči- je in Jugoslavije in zato bodi naš »da« dne 10. aprila 1938 končni izraz naše želje pri- jateljstva obeh držav-sosed.«

Na Dunaju bo češkoslovaška manjšina na predlog okrožnega vodje Bureklo gla- sovala na posebnih lističih, tiskanih v češči- ni, da se bodo mogli njeni glasovi šteti neovidno od nemških glasov. Čehi in Slo- vaki bodo imeli posebno volišče. Češkoslo- vaška manjšina na Dunaju šteje okoli 100.000 ljudi.

Hitlerjev obisk v Gradcu

Gradec, 1. aprila. d. Kancelar Hitler bo prispel v Gradec v nedeljo ob 15. popo- dne. Ob tej priliki mu bodo priredili nad- vse slovesen sprejem. V ponedeljek dopol- dne bo zopet odpotoval iz Gradca.

Borba za mehiški petrolej

Mehiško notranje posojilo za odškodnino petrolejskim družbam

Mexico, 1. aprila. AA. Predsednik Car- denas je pozval vrhovni svet, naj skliče izredno zasedanje zveznega kongresa, ki bo med drugim razpravljal tudi o zakon- skem predlogu o pooblastilih vladi za raz- pis notranjega posojila, ki naj pokrije od- škodnino za razlastitev petrolejskih družb. Kongres bo razpravljal tudi o spremembi uvoznih in izvoznih carin.

Washington, 1. aprila. AA. Ker je ame- riška vlada ukinila nakup srebra v Mehiki, imajo diplomatski krogi vtis, da je ame- riška vlada sklenila prepustiti mehiškega predsednika Cardenasu njegovi usodi. De- jansko pomeni razlastitev petrolejskih vrel- cev ameriških petrolejskih družb posled- nji ukrep v celi vrsti odlokov predsednika Mehike proti ameriškim interesom kljub izrazito prijateljskemu stališču, ki ga za- vzema washingtonska vlada. V zvezi s tem poudarjajo, da je washingtonska vlada ka- zala dobro voljo za nakup mehiškega sre- bra po intervenciji mehiškega finančnega ministra Suarezja 1. 1937 v Washingtonu, ko je naslikal mehiške finančne razmere v zelo črnih barvah in izjavil, da drvi drža- va v neizogiben finančni polom, če ne bo- do Zedinjene države kupovale srebra.

Česa bo dr. Schuschnigg obtožen

Beograd, 1. aprila. Beograjska »Politika« je objavila zanimive informacije z Dunaja o usodi zadnjega avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga. Uradnih izjav o tem še ni nikakih. Ve se le, da je bivši kancelar še vedno interniran v dvorcu Belvedere, kjer je bilo prej njegovo službeno stano- vanje in kjer ga stražijo hitlerjevski od- delki SS. Splošno pa se zatrjuje, da bo dr. Schuschnigg postavljen pred takozva- no ljudsko sodišče v Leipzigu. V potrdilo teh vesti se opozarja na stavek v Görin- govem govoru na Dunaju, da se bodo »so- dišča pečala z neverjetno volilno slepari- jo«, ki jo je pripravil dr. Schuschnigg. »Politika« dalje pravi, da bo doktor Schuschnigg obtožen najbrž kršitve av- strijske ustave, ki ne pozna plebiscita, ka- kršnega je on razpisal, dalje priprav za volilno goljufijo, ker imajo oblasti baje na razpolago dokaze za te priprave. In morda tudi zaradi porabe državnega de- narja za plebiscitno kampanjo. Skupno s Schuschniggom bodo obtoženi še neka- teri njegovi intimni sodelavci, med njimi bivši dunajski župan dr. Schmitz.

Ureditev položaja židov- skih cerkvenih občin

Berlin, 1. aprila. AA. Objavljen je zakon o odnošajih med židovskimi verskimi skup- nini. Ti odnošaji se določajo na osnovi nürnberških zakonov in svrhu konvencijav- ne ureditve in prilagoditve novim razme- ram. Predvsem se določa, da židovske cer- kvne občine, ki so doslej v gotovih nemških d-želah uživale pravico javnopravnih korpo- racij, kar se ne sklada s položajem židov v tretjem rajhu, izgube ta značaj na vsam ozemlju velike Nemčije. Židovske cerkve- ne občine se bodo morale odslej protokolirati v registrih zasebnih društev in bodo uživale samo pravice, kakršne imajo vsa registra- na zasebna združenja. Državna oblast bo vo- dila posebno nadzorstvo nad židovskimi ver- skimi organizacijami in udruženji. Ta zakon za Avstrijo še ne velja.

Bitka v Šantungu

Hankov, 1. aprila. g. Na jugu pokrajine Šantung divjajo hudi boji, v katerih pa do- elej še ni prišlo do odločitve. Oddelek 5000 japonskih vojakov se je ob železniški progi do Liučanga v zadnjem hipu komaj rešil, da ga niso obkolili Kitajci.

Zlatko Baloković v Sofiji

Sofija, 1. aprila. AA. Pod pokrovitelj- stvom ministra za prosveto prof. Maneva, jugoslovenskega poslanika Jurišića in ameriškega poslanika Altertona bo violi- nist Zlatko Baloković priredil jutri v sofijskem gledališču koncert s sodelovan- jem ameriškega skladatelja Cartentera, vodje orkestra Zizla in bolgarske drža- ve f'harmonije. Program bo vseboval tu- di nekaj bolgarskih skladb.

Iz prosvetne službe

Beograd, 1. aprila. p. Po službeni po- trebni je premeščen profesor Maks Stanov- nik z II. realne na žensko realno gimna- zijo v Ljubljani. — Napredoval je v drž. srednji tehniški šoli v Ljubljani za stro- kovnega učitelja 7. pol. skupine Josip Stirm.

Nov upravnik zaveda za zunanjo trgovino

Beograd, 1. aprila. AA. Za upravnika zaveda za pospeševanje zunanje trgovine v 4/1 je imenovan dr. Milutin Petrovič, asistent veterinarske fakultete na zagreb- škem vsočilišču.

Podržavljenje trg. akademij v Dubrovniku in Somboru

Beograd, 1. aprila. AA. Z ukazom kr. namestnikov sta na podlagi finančnega za- kona za 1. 1937/38 preosnovani mestni tr- govski akademiji v Dubrovniku in v Som- boru v državni trgovski akademiji.

Italijanski izleti na beograjsko razlito

Rim, 1. aprila. AA. (Stefani). Dozna- va se, da bo med 24. in 28. aprilom ita- lijansko društvo za turizmo (Sld) organi- ziralo posebne turistične vlake, s kateri- mi bodo številni italijanski umetniki in turisti odpotovali v Beograd, da obišejo »Razstavo italijanskega portreta skozi stoletja«.

Mitić v finalu

Aleksandrija, 1. aprila. Po nepričaka- vani zmagi Mitića nasproti Menzlu, se je naš igralec plasiral v semifinale, kjer se je sestel s francoskim prvakom Boussu- som. Mitić je ponovno potrdil izvrstno for- mo in je zmagal v štirih setih 1:6, 6:2, 6:4, 6:2 in prišel tako do finala. Puncce nasprotno na tem turnirju nima sreče. V 3. kolu je igral s Čehom Čejnarjem in izgubil s 6:0, 5:7, 2:6. S tem sta izpadla iz nadaljnega tekmovanja oba favorita, za katerega so splošno domnevali, da se bosta srečala v finalu. V semifinalu je bilo spet presenečenje: Kitajec Ko Sin Kim je po- rasil Čejnarja 5:7, 7:5, 6:4, 7:5 in se bo v finalu sestel s našim Mitićem.

rožila. — 13: Napovedi. — 18.20: Druga za drugo se plošča vrti, kar brez napovedi in brez besedi. — 14: Napovedi. — 17: Za dan lopust (igra Radijski orkester). — 17.40: Strokovno šolstvo gradi temelje načrtovanemu gospodarstvu — II. pred. (g. ing. arh. Radko Kregar). — 18: Citraški trio — Vesnac. — 18.40: Dvostranske pogorbe (g. Joško Roman). — 19: Napovedi, poročila. — 19.50: Nac. ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanjih politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Konec tedna bodi tak, da bo zgodaj voljen vsak! (Pisan glasbeni večer s solisti lovovanjem Malenskovca tria, šramla, štrkljanček, tereta Stritarjevih, kvarteta Fantje na vase, Kmetekova tria in Radijskega orkestra). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vseel konec tedna (Radijski orkester). Konec ob 23. uri.

Astrologi o aprilu

V splošnem nam bodo sijale milejše zvezde kakor v marcu — Okrog 18. aprila zopet burni dnevi

Napovedi astrologov za marec so se deloma uresničile. Napovedali so zelo kritične dneve od 6. do 19. marca. V tem času so se vrstili dogodki, ki so vzbujali vso Evropo. Zdelo se je, da je mednarodna kriza na vrhuncu. Nemčija je imela glavno besedo. V Avstriji so se pletli dogodki, ki bi bili lahko usodni za mir v Evropi. Vse se je do konca izteklo, kakor so napovedovali astrologi, ko so trdili, da je pričakovati v marcu rešitev nekaterih perečih in višjih problemov svetovne politike. Problem Avstrije je bil brez dvoma eden izmed problemov, ki je bil dokončno rešen s tem, da se je Avstrija priključila Nemčiji.

Kakšni bodo kozmični vplivi v aprilu 1938? Prvi dnevi meseca, napovedujejo astrologi, so še pod kritičnimi vplivi, ki bodo podžigali prevratne, destruktivne in slovinke elemente. V prometu utegevo nastati velike motnje, računati je z nesrečami v letalskem prometu. Posebno aktivnost bodo pokazali v teh dneh tudi razvojni pustolovci.

Na boljše se bo obrnilo šele okrog 8. aprila, ko bo Venera v trigonu z Neptunom. Učinkujoči aspekt vpliva dobro na razvoj industrije, zdravilstva in socialnega srečanja. Okoli tega dne bodo objavljeni velikopotezni načrti za rešitev nekaterih političnih in socialnih vprašanj. Dne 9. aprila bosta Merkur in Venera v konjunkciji. Pod tem vplivom se je nadejati živahnega zanimanja javnosti za umetnost vseh panog. Ta aspekt spravi ljudi v dobro voljo in vzbudi željo po zabavi in razvedrilu. Pozitivno vpliva tudi na sportno udejstvovanje. Šal sta pozitivna aspekta dne 8. in 9. aprila kratkotrajna, a sta dokaj močna.

Dne 15. aprila bo življenje in nehanje zopet pod harmoničnim vplivom. Tega dne bo Venera v konjunkciji z Uranom. Tudi ta vpliv je po svojem učinku pozitiven

predvsem za umetniško izstijevanje, podpira pa tudi druga stremjenja, je naklonjen vsem, ki imajo originalne ideje ter vpliva pozitivno tudi na finančno življenje. Aspekti dne 8., 9. in 15. aprila mobilizirajo tudi silo, katere posamezniki ali skupine naperijo proti kvarnim vplivom v kulturnem življenju.

Tudi 16. in 17. april sta še pod harmoničnimi aspekti. Dne 18. aprila pa se položaj prevrne v slabo. Tega dne bosta Venera in Jupiter v kvadraturi. To je najslabši aspekt, ki se more storiti med planetoma. Lahko ga smatramo za usodno znamenje. Predvsem je pričakovati velike prometne nesreče in požare. Usoden je vpliv take kvadrature na politično življenje. Astrologi pravijo, da kaže kvadratura med Venero in Jupiterom vedno na kršitev mednarodnih pogojev, katerih posledica je zredna napetost v mednarodnih odnosih. Vendar tudi ta konstelacija ne bo zaostila mednarodni položaj v taki meri, da bi ji morala slediti katastrofa v obliki dejanskega spopada med narodi. Posrečilo se bo izgladiti nasprotstva in pomiriti duhove.

Od 20. aprila dalje bo življenje zopet pod vplivom harmoničnih aspektov. Ki bodo spopeli dejanje in nehanje ljudi na vseh življenjskih področjih, slasti pa v znanosti in v trgovini. Vlade bodo ublažile finančne težave s pametnimi odredbami. Dne 20. aprila stopi Sonce v znamenje bika. Venera pa bo tega dne v najbolj ugodnem aspektu z Neptunom.

Okrog 27. aprila je pričakovati veliko aktivnost diplomatov. Z uspehom bodo urejali odnose med narodi, kar bo imelo ugodne posledice na gospodarsko življenje nekaterih držav. Dne 28. aprila bosta Venera in Jupiter v kvadraturi. To je kritičen vpliv, ki oslabi odpornost volje in nagne posameznika k razuzdanosti.

V državno velesojmsko mesto

Nobenih znakov revolucije v Nemčiji — Velesojmski strici so v Leipzigu zelo v časteh

Ljubljana, 1. aprila. Znatno večji je bil letos iz Jugoslavije poset velesojm v Leipzigu kakor druga leta. Tudi iz Ljubljane je nas bilo mnogo. Večina se je odpravila dva dni pred otvoritvijo velesojma zvečer. Vožnja iz Ljubljane do Leipziga traja približno 19 ur. Dolga torej ni, naporna pa tudi ne. Če ti je naključje naklonjeno, da potuješ s prijateljsko družbo, se ti tudi dolgočasiti ni treba. Če se odpraviš zvečer, ti ostanejo mnoge naravne lepote zastre s plaščem teme tja do Salzburga. Naprej pa pokrajinsko ne vidiš nič posebnega. Sama polja, travniki in gozdovi od Salzburga preko Münchena in Nürnberga do Leipziga. Pravijo, da so imeli v Nemčiji revolucijo in da jo imajo deloma še zdaj. Kdor je kdaj videl pravo revolucijo, se bo namuznil, češ, kje pa so njeni vidni znaki? Ne, prav nobenih znakov revolucije v Nemčiji ne vidiš. Nasprotno, vse je kakor da ta zemlja niti svetovne vojne ni preživela, kakor da ni plačala težkih milijard na račun reparacij. Red, čistota in pekat blagostanja kamor se ozreš. In celo drevesom v gozdovih se pozna, da so pogrnala iz nemških tal. Vse je lepo pospravljeno okrog njih, sama so pa okleščena precej visoko in ponekod stoji celo lepo v vrstah kakor vojaki na vežbalšču. Takih gozdov pri nas ne poznamo, mi gospodarimo z lesom zelo potratno.

Če te prime med vožnjo lakota, je najbolje, da potpiš, ako nisi vzel popotnice s seboj. V jedilnih vozovih v Nemčiji so cene za naše razmere precej visoke. Navaden zajtrk s kavo kruhom in koščkom masla te stane skoraj polnoročno marko, za kar dobiš pri nas za izdaten obed in še pol litra vina povrhu. Gneče v vlakih Nemci z rednimi izjemami ne poznajo, ker vozi po nemških železnikih toliko vlakov, da se lahko zvrste vsi potniki, pa naj jih bo še toliko. Poleg tega pa Nemci zelo radi potujejo tudi z avtobusi, saj imajo naravnost idealne avtomobilske ceste in zelo udobne avtobuse, v katerih sediš kakor doma v naslanjaju.

O Leipzigu smo že rekli, da ga je doletelo letos visoko odlikovanje. Postal je državno velesojmsko mesto in s tem se je njegov sloves doma in v tujini še povečal. Hitlerjem ima zelo dobro taktiko, s takimi pokloni in priznanji si pridobiva vedno več prijateljev. Sicer se je pa sama

po sebi vsiljevala, misel, da postane Leipzig nemško velesojmsko mesto, kar je itak dejansko bilo že v davnih časih, ko je sprejemalo to tudi po svojem sodstvu, bogatem knjižnem trgu in visoko razviti glasbeni kulturi sloveče mesto prve velesojmske goste.

Leipziski velesojm je bil in ostane največji na svetu, ima pa tudi za seboj najstarejšo tradicijo. To tradicijo občutijo tudi posetniki. Čim stopiš na mestna tla, si postal velesojmski stric (Messeonkel) in kot tak uživaš prav posebne pravice. Da, domačini pripovedujejo celo, da jih ti velesojmski strici za teden dni potisnejo tako daleč v ozadje, da ne pomenijo nič. Velesojmski strici se naselijo po vseh hotelih in privatnih hišah, mnoge dobrodrušne in gostoljubne gospe in gospodične se morajo umakniti v kopalnice in poselske sobe, samo da imajo goste na razpolago lepe sobe in mehke postelje. Fantje v Leipzigu so celo v nevarnosti, da jim velesojmski strici za teden dni prevzamejo dekleta. O zakonskih možeh se to sicer ne govori, ni pa s tem rečeno, da bi tudi take zadevice ne bile mogoče. Skratka, tradicija zahteva, da se vse veliko in bogato mesto prilagodi zahtevam in potrebam velesojmskih stricov, ki teden dni po mili volji gospodarijo in vladajo v mestu, kakor da so doma.

Sveveda pa moraš imeti nekaj pod palcem, če hočeš na svetovno znani velesojm. V čast in priznanje domačinom v Leipzigu je treba priznati, da cen med velesojmjem ne navijajo, razen morda v bolj ših nočnih lokalih kamor pa itak hodi samo gospoda z nabitimi možnjčki. V takem lokalu kaj hitro zapraviš 30 do 40 mark (420 do 560 din), pa se še lahko vračaš k svoji skrbni gospodini kolikor tiho trezen. Posebno nam Slovencem ni pretila nobena nevarnost, da bi se preveč nazehtali sicer dobrega in močnega nemškega vina, ker smo tako vajeni božje kapljice, da jo prenesemo precej. Steklenica navadnega renškega ali mozeškega vina stane v Nemčiji 4 do 5 mark, potem ti pač zaračunajo v nočnem lokalih še razne takse in tako prideš do steklenice vina, za katero si plačal v našem denarju nad 80 din. In če poveš nemškemu tovarišu za mizo, da bi za ta denar pri nas lahko dva večera pošteno popival, te začudeno pogleda. Še bolj se pa čudi, ko mu

poveš, da mu ni treba posebno globoko poslušati, če hoče prebiti potnično ob našim slavnim Jadransko, kjer dobi dobro pomanjšo za 4 do 5 mark dnevno. Toliko te stane v Nemčiji boljši obed s čisto vina. Sveveda pa ne smemo pozabiti, da odloča pri tem vsaka valuta, in da to ni dokaz, da bi vlada v Nemčiji draginja.

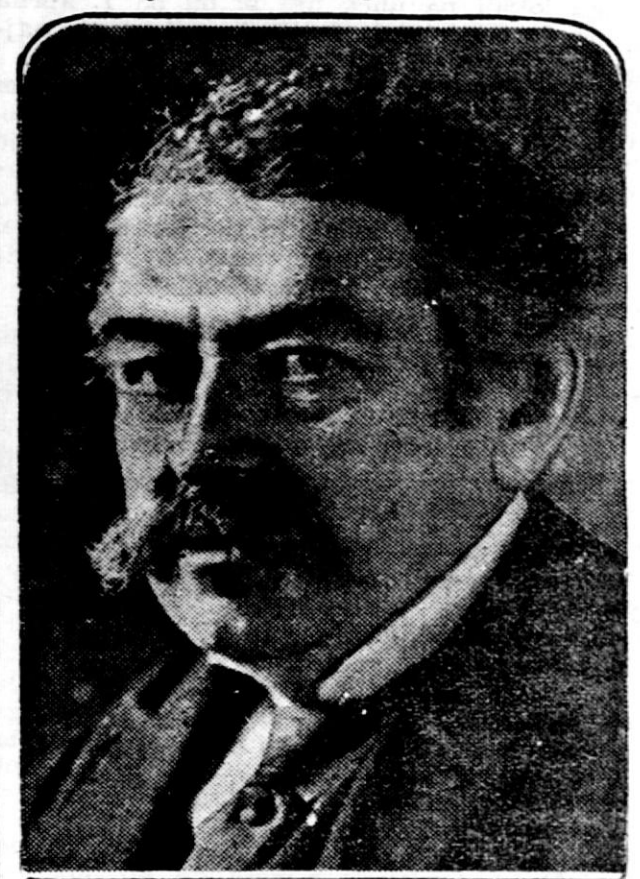
Prvi večer so nam priredili v Leipzigu nemški stanovski tovariši v krasnih klubskih prostorih »Harmonee« prijeten družabni večer. Pogostili so nas, potolažili našo željo in še za naš umetniški užitek so varno poskrbeli. Nastoplo se je nas bilo od vseh koncev in krajev sveta, iz Bolgarije, Danske, Gdaneka, Anglije, Francije, Grčije, Holandske, Italije, Jugoslavije, Luksemburške, Avstrije, Poljske, Rumunije, Švedske, Švice, Češkoslovaške in Madžarske, sami novinarji, vsaj po imenu in seznamu, če že ne po potoku. Lahko si

torej mislite, kakšen južovski sejem je bil to. In vendar smo se prav dobro razumeli. Takoj so znali gostitelji ustvariti med nami tesen kontakt, da je izgubila ob takih prilikah običajna napetost. Nemci znajo biti zelo gostoljubni in prijetni družabniki, le da so nekak bolj solitni, trezni in seriomi kakor smo recimo mi, ki se kaj radi razkročimo in razbobotimo, če imamo goste med seboj. Nemci ne boš videl zlepa razigranega od vsehkih hlapov, pijanega pa skoraj sploh ne. Do polnoči ti strežejo Nemci z vinom, potem pa pride na vrsto pivo, čeprav imajo sami prago, ki pravi, da se pivo ne sme piti na vino. V prijatni družbi smo se obresli utrujenosti in pozabili na običajne tegobe potovanja, da smo bili že kar osveženi za prihodnji dan, za dan otvoritve velesojma.

ki je bil izposloval enakopravnost obojencev in usmrtil s hitro delujočim strojem. Guillotin je bil pa presenečen, ko je zvedel, da bo njegovo ime ovakovečeno baš z giljotino, ki jo je predlagal samo zato, ker je bil zdravnik, demokrat in človekoljub. Mako je pa manjkalo, da dr. Guillotin ni postal sam žrtev svojega izuma. Pod Robespierrovo vladno so ga aretirali in bil bi usmrčen, da ni Robespierre prej padel. Prva politična žrtev giljotine je bil Louis David Collent d'Angiemont, proglasen za javnega sovražnika in usmrčen 21. avgusta 1793.

Briand kot zagovornik

Ob proslavi šeste obletnice smrti Aristida Brianda v Cocheru je pripovedoval nekdo zanimivo zgodbo iz Briandove mladosti, ko je bil še zelo popularen advokat, predno je postal slaven državnik. Bil je eden prvih njegovih nastopov pred sodiščem izven Pariza. Neki novinar je bil obsojen zaradi žalitve potom tiska in osvetil se je advokatu svojega nasprotnika s tem, da je napisal o njem, da je »advokat idiot, ki se preobleče pred sodiščem v maskirano haljo kot ženska, da igra pustno šemo pred sodniki.« Razžaljeni advokat je zopet želel novinarja dati žalitve in ponižanja advokatskega stanu. Advokat si je izbral za zagovornika Brianda.

Briand je bil že davno pozabljen na to, ko je dobil nekake dne brzojavko, da bo drugo jutro v Lyonu obravnavan in da mora priti tja. Obravnavo se je pričela ob 9 zjutraj, vlek je pa prispel četrt ure prej. Ključnik je čakal na peronu in hitro se je odpravil z advokatom na sodišče. Ker v Franciji ne sme advokat stopiti pred sodnike brez uradnega talarja, imajo vratarji francoskih sodišč vedno v zalogi za gostujoče advokate nekaj talarjev v izposojalnici. Briand si je hitro izbral zelo oguljen talar in v svojem obrambnem govoru ni pozabil naglasiti: »Ne branim se proti obtoženčevemu naziranju, ker pravi o meni kot advokatu, da sem najgrši mož v maskirnem kaftanu in da igram tu njemu na ljubo pred sodiščem pustno šemo kot najslabše oblečen človek. Mislim, da je njegova kritika nekoliko trda, ni pa povsem neumestna.«

Sodniki so počili v smeh, zlasti ko je Briand pokazal, da je izposojeni talar res oguljen in raztrgan. Kadar se pa začne sodniki smejati, je dobro znamenje in tožba je že na polovico dobljena. Novinar je bil na podlagi satiričnega Briandovega zagovora oprosten. To je bila ena izmed obravnav, ki je prinesla Briandu pomladnost ne samo kot dobrega advokata, temveč tudi slovečega polemista in prijatelja novinarjev.

SLAVA NA SPOMINSKIH PLOŠČAH
Tristan Bernard je spremljal med razstavo po Parizu znanega pisatelja, stanujočega na kmetih. Ko sta šla po La Fontainovi ulici, sta se ustavila pred hišo, kjer je bila spominska plošča, kajti v dotični hiši je nekoč stanoval Varien Privas.

— Kaj neki bo napisano po moji smrti nad vhodom hiše, kjer sem stanoval? — je pripomnil podeželski pisatelj.

Nedvomno: »Doda se stanovanje v najemu, je odgovoril Tristan Bernard.

THH POGOVOR

Gospod čaka že 20 minut pred telefonskim avtomatom. Ko se naveličati čakati, odpre energično vrata in pravi možu, ki ga je pustil tako dolgo čakati, ne da bi izpregovoril le eno besedo:

— Gospod, če ne telefonirate, prepustite mesto v avtomatu drugim.

— Saj vendar telefoniram svoji ženi.

Maharadža iz Patiale umrl

Njegova svečana oblačila so bila posuta z dragulji, vrednimi skoraj poldrugo milijardo

Sir Bhupindra Singh Mohindu Bahadur, maharadža iz Patiale, ki je umrl včeraj teden, je pomenil že po svojem imenu po vsej Indiji posebejno razkošje in sijaj. V Evropi je bil priznan tudi kot dober diplomat in pameten poglavar države, globoko vdan angleški kroni. Maharadža iz Patiale je bil star šele 46 let. Bil je eden najzanimivejših in najbolj razkošno življenjskih osebnosti v zgodovini moderne Indije. Spadal je med indijske vladarje, ki so znali najbolje in brez težav združiti zapadno civilizacijo z bogastvom in razkošjem orientala. Kot državnik, vojak in sportnik je slovel v visoki evropski družbi angleškega sveta in francoske Rivijere že po svoji visoki postavi, saj je meril skoraj dva metra. To je bila krasna glava, obrobjena s črno brado, oči izredno globoke, toda nežne, telo atletično in vsa polajava majesteta iz drugih časov in krajev. Vzgojen že od zgodnje mladosti k razkošju je bil njegov vneti pristaš in živl in prav za prav za nič drugega, nego za sijajne svečanosti, na katerih je razvijal pravi pravilni staj iz tisoč in ene noči.

Zelo rad je gostil umetnike in literate anglosakega in romanskega sveta, za katere je dal v svoji palači zgraditi krasna stanovanja, opremljena z vsem zapadnjaškim komfortom. Bil je ponosen na to, da so se še več let pozneje shajali pri njem tisti, ki so kdaj bili njegovi gostje in ki jih je vodila pot preko Indije na vzhod. Tudi svojim lastnim državljanom, zlasti tistim, ki so študirali na zapadnih univerzah, je bil radodaren podpornik in pokrovitelj. Njegovi podložniki so se lahko po pravici pohvalili, da so državljani najogostejše države v Indiji in morda na vsem svetu, čeprav to ni velika država po obsegu in številu prebivalstva. Bila je to že njegova navada, da je pridrli vsakemu gostu za sprejem in za slovo s sijajno pojedino, na kateri se je pokazal s pravičnim bogastvom in fantazijo. Tako je nekake dne, da bi počastil evropskega gosta, znanega rokoborca, povabil iz Amerike polčnega rokoborca, ker mu ni mogel postaviti nasproti kot telmeke svoje državljanje. Njegovi podložniki so prihajali na ostih in mulah več sto kilometrov daleč, da bi mogli prisostvovati temu komaj nekaj minut trajajočemu prizoru. Ko se je hotel dati pred leti portretirati, je povabil angleškega portretista, ki je ostal njegov gost pol leta, potem je pa dobil še kraljevske nagrade.

Njegova svečana oblačila, vedno orientalskega kroja, so bila posuta z dragulji, vrednimi v našem denarju skoraj poldrugo milijardo. Maharadža iz Patiale je nosil tudi v Evropi najraje orientalske oblačila, bogato obšita z zlatom, da je očaral svojo okolico, zlasti žensko družbo. Na-

vadno je nosil dragulje neprecenljive vrednosti. Med njimi je bil najbolj znan biserni obesek, na katerem so bili v 19 vrstah izredno veliki biseri redkih barv, pa tudi če je bil v fraku, je rad nosil na vratu velik smaragd, v gumbici pa namestu zlatih miniaturnajrazličnejših odlikovanj velik demant. Dva, kvečjemu trije prstani na njegovi roki so predstavljali milijonsko vrednost. Vsako njegovo potovanje bodisi doma ali v tujini je bilo združeno s pompom, kakršnega si more privoščiti malokateri drugi orientalski vladar Indije. In vendar je pristeval ta mož, ki je posvetil vse svoje življenje razkošju in ki je bil znan po svojem vihravem značaju, med svoje prijatelje mnogo politikov in visoko izobraženih mož Evrope.

Med svetovno vojno je bil zelo dobrodošel zaveznik Anglije ne samo zato, ker je zelo širokogrudno podpisoval čke na visoke zneske v podporo angleški razorožitvi, temveč tudi ker je najel in dobro oborožil na svoje stroške več močnih vojaških oddelkov ter jih poslal na bojišče za Anglijo v Mezopotamijo in Palestino. Sam je imel čin polkovnika, bil je član vojnega cesarskega kabineta, kjer je zastopal domače vladajoče kralje in kneze Indije. Leta 1925 je zastopal indijske vladarje na plenarni seji Društva narodov, potem je pa postal kancelar indijskega parlamenta princ. In to mesto je zavežmal več let. V Angliji je bil znan kot velik sportnik. Bil je mojster cricketa, na angleških igriščih se je pogosto odlikoval kot nevaren nasprotnik najboljših igralcev in leta 1911 je bil celo kapitan indijskega cricketnega moštva za Anglijo. S smrtjo te pravičnice osebnosti se zaključuje zanimiva življenjska pot enega najslavnejših indijskih vladarjev, ki je bil v evropski družbi poleg Age Khana najbolj znana oseba v Angliji in na francoski Rivijeri.

Izumitelj giljotine

Francozi, ki radi slave obletnice važnejših dogodkov, so odnošno bodo leto prikrašili, ker bodo praznovali samo tri pomembne obletnice. 2. marca 1838 je bil rojen Gambetta, 5. septembra 1638 Ludvik XIV., 25. oktobra 1838 pa skladatelj Bizet. V tvek je bila pomembna obletnica, ki je pa Francozi niso praznovali. 29. marca 1738 je bil namreč rojen dr. Guillotin. Bil je zdravnik in politik, človekoljub in zavezen demokrat. Leta 1789 je bil poslanec. Kot zdravnik se je moral zanimati tudi za usmrtnice in jeličo ga je, da krvnik čisto ni mogel ali pa ni znal prav opraviti svojega posla in je tako podaljšal muke obojencev. Ob usmrtniki Marije Stuart je moral krvnik zamahnuti dvakrat, ob usmrtniki vojvode Monmouth pa celo štirikrat. Kot demokrat se je dr. Guillotin zgražal nad tem, da ljudje niti v zadnjih trenutkih svojega življenja niso enaki. Visoko gospodo so obglavljali, navadne ljudi pa obešali.

Poslanec Guillotin je v ustavodajni narodni skupščini 1. septembra 1789 izposloval proglas, da so si vsi na smrt obsojeni enaki. Šele ko je bil sprejet ta dekret, so jeli iskati usmrtni stroj. Na podlagi teoretičnih razglabljanj so priporočili zdravnik, ki je bil padel navpično na obojenčev vrat. Poskuse je delal na mrtvih živalih dr. Louis v Bicetre. Prvi stroj se je tudi imenoval louisette. Toda dr. Louis je umrl, predno so ga prvič rabili.

Stroj, s katerim je bil kot prvi usmrčen trdovratnež in roparski morilec Jacques Pelletier, so potem prekrstili. Namestu izumiteljevega imena je dobil ime poslanca,

kundah je bil na dvorišču, dočim sta razbijala Barker in Walpole na vrata Chesterjeve sobe in kričala na vso moč, naj hitro zapusti poslopje. Bouvier je pa skočil ta čas čez dvorišče v laboratorij, kjer je res našel Evelino ožjono in objokano, sklonjeno nad mizo očeta Edgara.

Ne da bi izgovorjal dragoceni čas, jo je prijel in potegnil v svojo naročje. In že jo je odnašal iz poslopja. Na pragu je srečal Barkerja, ki mu je že hitel naproti, ne da bi pri tem mislil na svoje življenje.

V trenutku, ko so bili dobrih trideset korakov daleč, se je stresla zemlja in med strahovitim trzajem so švigili za njimi trije ognjeni stebri proti nebu.

Eksplozije so si sledile tako hitro, da so se skoraj prelivali v eno samo bruhanje tisočih topov podobno bobnenje. Stene poslopij so se razmaknile kakor da jih je preklalo ogromno dleto. In visoko v zrak se je dvignilo v divji zmesi tramovje, kamenje, traverze, kosi železa, opeka, kosi razbite opreme in pohištva.

Razdejana streha, kolikor je eksplozija ni raznesla, se je sesula v desni vogal stanovanjske hiše, kjer so stene tudi popokale. Pod razmetanimi tramovi so se videle razdejane sobe, porušeni stropi, in razmetano pohištvo, od katerega so vsele cunje kakor da so jih strigle ogromne škarje.

Zdelo se je, da je vse zajel strahotni vrtnec nepričakovane viharja. Eksplozija je bila zadela vsa tovarniška poslopja pa tudi visoke tovarniške dimnike in peči, v katerih se je topilo železo.

Zemlja je zabobnela in zastokala kakor da je ranjena, njeno telo je drgetalo še nekaj sekund po strašni eksploziji.

Temen oblak prahu je zasenčil celo solnce, ki je postalo naenkrat strahotno sivkasto. Sence so izginile in vse je dobilo grozotno podobo ogromnega trupa, ki je leglo tu na tla, kjer je bil še malo prej krasen kotiček dela.

In že so padali izpod neba kosi porušeni poslopji, kakor da je bruhnil sredi tovarne ognjenik iz sebe ogenj in vzepljo. Dež železa, kamenja, opeke in lesa se je vževal daleč naokrog izpod neba na zemljo. Steklo iz oken vseh drugih poslopij je žvenketalo in zamolklo udarci padajočega kamenja in lesa so se mešali s praskanjem ognja, ki je bil začel besneti v razvalinah laboratorija.

Silen zračni pritisk je bil podrl tudi Evelino odnašajočega Bouviera in Barkerja. Izpod neba padajoči kosi železa, kamenje in opeka so zadeli tudi njihova na tleh ležeča telesa, predno so se mogli zdramiti iz omamljenosti. Del strehe, ki se je bil pri padcu zapil v zemljo, je zadržal vsaj najhujši pritisk te strašne toče in rešil vse tri smrtonosnih udarcev.

Nekaj sekund po eksploziji je nastala v tovarni strašna panika. Delavci so pridrveli vsi prestrašeni iz delavnic. Nekateri so hoteli razprostriti rok k stenam in se vsi iz sebe vračali. Drugi zopet so begali sem in tja, padali, se zaletavali drug v drugega in klicali na pomoč.

Nihče ni vedel, kaj se godi.

ROLF FREMONT:

Snet v razvalinah

Pustolovski roman

— Osvetiti! — je vzkliknil Čirečin kakor da mu je ta beseda vrnila moči in utrdila živce. — Osvetiti? O, da, Boris, zdaj si izgovoril pravo besedo. Da, osvettiti se hočem zase in za svoje tovariše! Vem, da ne morem pričakovati od tebe milosti, zato pa umiriva vsaj skupaj. In ne samo ti, tudi vi in vsi, kar vas pije v tem prokletem gnezdu kri tisočih vam na milost in nemilost izročeni sužnjeh!

Čirečin je zaključil svoje besede s satanskim smehom, potem je pa potegnil iz žepa uro in nadaljeval z naraščajočim srdom:

— Za trenutke sem bil pozabil na svojo nalogo in privoščil sem vam veselje, da ste me videli pred seboj strtega in obupanega. Za to so odgovorni samo moji živi — ne čudili bi se tej reakciji, če bi vedeli, kako sem moral doslej živeti tu, kako sem se moral premagovati in skrivati. Toda zdaj sem zopet našel samega sebe — sprejemam boj in boril se bom do konca, do strašnega konca, ki pokosi vas prav tako, kakor mene. Tu ne bo znagovalcev, pa tudi premagancev ne.

No torej, čujte — zadnja minuta vašega življenja stoji pred duri. O, Černyhov je bil velik mož, mislil je na bodočnost in njegovo moč boste

spoznali šele zdaj, ko je prenehal boriti se. Stojte na ognjeniku, slišite, na ognjeniku, ki bo izbruhnil pod vašimi nogami, pa če bi storili v tem trenutku ne vem kaj.

Spomnite se na Sofijo. Tam so delate tudi moje roke in storišle so dobro delo, bogme, dobro. Z enim samim udarcem je bilo storjeno več, nego morete storiti vi v enem letu. Zdaj se boste sami prepričali o tem, kaj zmore Čirečin, kajti baš pred dvema urama sem položil na površje Černyhova pod to hišo in v temelje laboratorija k pripravljenu dinamitu majhno skatlico — samo ura je v nji, ki veselo tikata in vsak njen udarec pomeni eno sekundo vašega življenja manj.

— Peklenski stroj — lopov! — kam si ga skril, povej! — je zaklical Barker. Skočil je k zlohotno režečemu se Čirečinu in ga zgrabil za vrat.

— Išite, kar išite — še dobro minuto, pa boste zvedeli, — je hropel Čirečin dušec se pod krepko pestjo, ki je stiskala njegovo grlo. — Ne povem niti besedice, ne povem, pojdi te vragu, crknite kakor psi, vi lopovi, zločinci, vampirji človeštva!

Barker je treščil napol mrtvega Čirečina v kot in skočil k vratom.

— Hitro od tod, izgubljeni smo, če ostanemo le še nekaj sekund tu! — je zaklical.

— Evelina, kje je Evelina? — je bila prva Arthurjeva misel.

— Pred dobro uro je šla v laboratorij, — je odgovoril Walpole, hiteč za Barkerjem.

Bouvier jima je sledil v dolgih skokih in že je drvel po hodniku k večnim vratom. V desetih se-